

Fylkesmannen i Vest-Agder

Miljøvern avdelingen

Saksbehandler: Atle Torvik Kristiansen
Tlf.: 38 17 62 14

Deres ref.: 23.06.2014
Vår ref.: 2014/3392

Vår dato: 26.09.2014
Arkivkode: 542.2

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

Høringsuttalelse - forskrift om auke av maksimalt tillaten biomasse for løyve til akvakultur med laks, aure og regnbogeaure

Vi viser til høring om forskrift om auke av maksimalt tillaten biomasse for løyve til akvakultur med laks, aure og regnbogeaure av 23. juni 2014.

Bakgrunn

Regjeringen ønsker å legge til rette for havbruksnæringen, under forutsetning av at veksten blir vurdert som miljømessig bærekraftig. Dette målet ønsker man nå å realisere ved å tillate anlegg å øke kapasiteten med 5 prosent samtidig som kravet til tetthet av lakselus og antall kjemiske behandlinger skjerpes.

Fakta

I Vest-Agder er det ni store lakseelver. Det er Tovdalselva, Otra, Songdalselva, Mandalselva, Audna, Lygna, Kvina, Feda og Sira. Sur nedbør utryddet de stedeagne laksebestandene i alle ni elvene på 1970-tallet. I noen av elvene begynte nedgangen i bestanden allerede rundt 1900.

Omfattende kalking av flere av elvene og redusert forsuring har gitt vannkvalitet som gjør det mulig for laks å leve der igjen. Mange år med kultiveringsarbeid gjør at de store elvene utenom Songdalselva, Feda og Sira nå har gode laksebestander. Det tas årlig fangster mellom ti og tyve tonn laks i elvene. I resten av Norge og Europa viser derimot laksebestandene en markant nedgang.

De største miljøutfordringene for oppdrettsnæringen er rømming av laks og lakselus. Intensiv fiskeoppdrett medfører også utslipp av for eksempel næringssalter og organisk materiale.

Rømt oppdrettslaks har negative konsekvenser for ville stammer av laksefisk. Rømt fisk som vandrer opp i vassdragene og gyter med villaksen påvirker villaksens genetiske mangfold og produktivitet. Rømt fisk sprer også fisesykdommer til villfisken. I Vest-Agder er det få oppdrettsanlegg. De fleste anleggene ligger ved Hidra nær utløpene til Sira og Kvina. Rømt fisk er generelt et lite problem i elvene våre, men i Kvina har andelen rømt oppdrettslaks variert mellom 6,3 og 19,1 prosent de siste årene.

Flere hundre millioner oppdrettslaks i merder har vist seg å gi gode vekstvilkår for lakselus. Lusa har i de senere årene blitt en stor trussel mot villaks og sjøørret, og kan i verste fall bidra til å utrydde enkeltbestander. Også lakselus er antatt å være et lite problem i Vest-Agder.

Tilførsler av næringssalter fra fiskeoppdrett kommer fra rester av fiskefôr og fiskenes avføring. Mengden næringssalter som slippes ut per tonn produsert fisk har blitt halvert de siste 15 årene. Samtidig har produksjonen økt så mye at fiskeoppdrett nå er den største kilden til utslipp av næringssalter langs kysten fra Lindesnes til Nordkapp. Slike utslipp kan gi økt algevekst og føre til overgjødning i innelukkede fjordområder. På Skagerakkysten har blant annet økt næringstilførsel blitt knyttet til nedgangen i sukkertare. I vassdragsområdene Sira og Kvina er tilførselen av fosfor og nitrogen fra akvakultur større enn alle andre menneskelige kilder.

I tillegg til disse direkte konsekvensene av fiskeoppdrett ser vi at bruk av kobber til notimpregnering samt bruk av kjemikalier for å bekjempe lakselus og sykdommer kan påvirke dyre- og plantelivet i nærheten av oppdrettsanleggene.

Fylkesmannens vurdering

Fylkene øst for Rogaland bør unntas fra forskriften. Det har blitt brukt store ressurser på å reetablere laksefiskene på Sørlandet, og i dag er villaksen en av våre fremste miljøverdier. Forsuringen er vesentlig redusert og det er relativt lite fiskeoppdrett i vår region. Sørlandet fremstår i dag som et fristed for norsk villaks. I Agder ligger lusnivået på under 0,1 voksne hunnlus per fisk og økt kapasitet vil sannsynligvis føre til mer lus her. Da fiskeoppdrett ikke er en stor næring i Agder bør i det minste fylkene øst for Rogaland unntas fra den nye forskriften. I Agder mener vi at villakseinteressene må veie tyngre enn relativt små oppdrettsinteresser. Friluftslivsinteresser og fysisk-kjemiske-forhold tilsier også at Skagerrakkysten ikke bør være stedet for økt oppdrett.

Alternativt kan man sette krav mht. til lus og andre påvirkninger som fører til en forbedring av situasjonen for villaksen i Agder og andre steder. Dette vil være i tråd med de nasjonale målsetningene om å bevare og gjenoppbygge laksebestandene våre og en bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen.

Grunnleggende prinsipper i norsk miljøforvaltning er dårlig ivaretatt i forskriften. Ifølge naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger bygge på kunnskap, og ved mangel på kunnskap skal føre-var-prinsippet benyttes, jf. naturmangfoldloven § 9. Videre sier naturmangfoldlovens § 10 at en påvirknings samlede belastning skal vurderes. Konsekvenser av rømt oppdrettsfisk og økt forurensning er ikke vurdert. Vår erfaring tilsier at eksisterende metodikk for å overvåke forurensning fra akvakultur er for dårlig. Videre krever ikke forskriften at søker må dokumentere hvordan han skal oppfylle kravene mht. lakselus eller at myndighetene skal vurdere om søkeren er i stand til det. Det foreslås å begrense antall kjemiske behandlinger ytterligere. Per i dag finnes det ikke gode nok mekaniske og biologiske metoder for å bekjempe lakselus.

Det må være et grunnleggende prinsipp at søker viser at driften er bærekraftig mht. til alle vesentlige miljøpåvirkninger før det gis tillatelse til å øke biomassen. Det bør settes krav om dokumentasjon på hvordan søker skal oppfylle kravene mht. lakselus og hvordan søker skal begrense rømming og forurensning. Myndighetene må så vurdere om denne dokumentasjonen er tilstrekkelig. Dette er i tråd med normal saksbehandling ved for eksempel utslippstillatelser. Det virker usannsynlig at man vil oppnå en reduksjon av mengden lus hos villaksen viss dette prinsippet ikke blir lagt til grunn.

Den foreslåtte ordningen med tilsyn og mulig inndragelse er ikke tilstrekkelig. I utkastet til forskriften § 9 foreslår departementet at kapasitetsøkningen kan dras inn dersom det over en periode på to produksjonssykluser skjer 4 eller flere brudd på vilkårene. Vår erfaring med tilsynsfrekvensen på oppdrettsanleggene tilsier at det kan gå relativt lang tid før inndragelsen kommer til anvendelse. Skaden vil på det tidspunkt kunne være vesentlig. Man må føre tilsyn med en hyppighet som tilsier at vesentlige skadevirkninger kan unngås.

Vi forutsetter også at ved søknader om nye anlegg, eller utvidelse av eksisterende anlegg utover nåværende rammer i utslippstillatelsen, kan kapasitetsøkning gi grunnlag for skjerpede vilkår fra Fylkesmannen.

Konklusjon

Fylkesmannen i Vest-Agder er positive til at man ønsker å bidra til en bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen, men forskriften ivaretar ikke dette ønsket. Den foreslåtte forskriften vil ikke bidra til at de nasjonale målsetningene om å bevare og gjenoppbygge laksebestandene og en bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen oppfylles i Vest-Agder. Dette er heller ikke tilfellet i resten av Norge. Kapasiteten i biomasse bør derfor ikke økes på nåværende tidspunkt.

Med hilsen

Magnus Thomassen
ass. miljøverndirektør

Atle Torvik Kristiansen
senioringeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.